

Dr. Zilai János

Tanár, ampelográfus és igazgató

Hazánkban a szőlészeti oktatás és kutatás kiemelkedő alakja *dr. Zilai János*. Hosszú időtartamot átívelő életében hatékonyan tevékenykedett, ahol nagy tudásra és tapasztalatra tett szert, miközben ő maga is megnevesült. Életútja rendkívül gazdag, és minden szála a szőlőhöz kötődik. Mátraalján, Gyöngyösön született 1929. február 3-án *Zilai János* főmozdonyvezető és *Zörög Anna* gyermekeként. Ősei a szőlő ismeretét birtokolták, Zörög nagypapja egy 28 holdas gazdaság vincelérje volt.

Iskoláit 1947-ben Hatvanban, a M. Kir. Klebelsberg Kuno Gróf Általános Iskola és Gimnáziumban végezte. Fiatalkorában hobbiként postagalambokat tenyésztett és röptetett. A felsőfokú tanulmányait Budapesten, az Agrártudományi Egyetem Kert- és Szőlőgazdaságtudományi Karán folytatta 1947–1951 között. Gödöllőn a Mezőgazdasági Tanárképzőt 1960-ban végezte el, ugyanabban az évben egyetemi doktori diplomát szerzett. Budapesten a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Szőlőtermesztési Tanszékének munkatársa, először gyakornok, tanársegéd, 1960-tól adjunktus, 1966-tól egyetemi docens, 1980-tól oktatási dékánhelyettes, 1985-től címzetes egyetemi tanár volt.

Kovács Anna óvónővel kötött házasságából két fiúgyermek született: *János* jogász, *Zoltán* pedig kertészmérnök és borász lett. Aspiránsként 1961–1965 között a fajtaismeret, a szőlőszaporítás biológiai kérdéseinek tisztázására végezte kísérleteit, tudományos megfigyeléseit. A mezőgazdaság-tudomány területén 1965-ben megszerezte az MTA kandidátusi, 1988-ban az MTA doktora minősítést. Ez utóbbikor már intézeti igazgató volt. Az 1977. évi párt-határozat értelmében Budapestről Kecskemétre áttelepített, akkor a Kertészeti Egyetem szervezetében működő Szőlészeti és Borászati Kutató Intézet igazgatójának nevezték ki. Nagy feladata az átköltöztetett intézet talpra állítása volt.

A szőlészet-borászat szakma aktív szereplője, tagja volt tudományos társulatoknak, például a Kertészeti és Élelmi-

széripari Egyetem Tanácsának, a Kari Tanácsnak és a Rektori Tanácsnak; a Szőlő és Borkultúra Alapítvány kuratóriumának.

A Magyar Bor Akadémia örökös tagjává választotta. Több száz előadást tartott az oktatás keretében az egyetemi hallgatóknak, Budapesten a 11. kerületi Tanács keretében működő TIT Szabadegyetemen, a Kertészeti Munkaközösség által a volt Állami Gazdaságokban és Pincegazdaságokban szervezett rendez-

vényeken, tudományos konferenciákon, mezőgazdasági mérnöktovábbképzéseken, szakmai országos rendezvényeken, ez utóbbiakon sokszor vállalt korreferátumokat.

A szőlőtermesztési tanszéken 25 éven át felelős tanára volt az ampelográfia diszciplína oktatásának. Hazánkban sok generációt tanított meg a szőlészetre, a fajtaismeretre, a szőlőszaporítására, a borok értékelésére. Mindezekkel hozzájárult a hazai szőlő-bor ágazat színvonalának emeléséhez. Szigorú, de igazságos tanárként diákjai sorsát szívén hordta. A lustákat nem szerette, a lelkes és szorgalmas hallgatóiért azonban mindent megtett, ha kellett, fáradságot nem sajnálva még szombaton is bement hozzájuk az egyetemre konzultációra. Szakmai vezetőként kísérte a hallgatókat a KGST

államokkal kötött diákcsere keretében Bulgáriába és a Szovjetunióba. Külföldi tanulmányútjai Franciaországba, a volt Jugoszláviába, a hajdani Német Szövetségi Köztársaságba (NSZK) és Olaszországba vezettek.

Publikációs tevékenysége figyelemre méltó. Társszerzője az 1955-ben megjelent *Szőlőfajtáink (ampelográfia)* és a nívódíjas *Szőlőfajta-ismeret és -használat* (1989) című szakkönyveknek. Fontosabb szakkönyvei még a *88 színes oldal a szőlőfajtákról* (1980), a *Házikerti kézikönyv*, a szintén nívódíjas növényvédelmi szakközépiskolai tankönyv (1983). Összesen 10 könyv, 6 könyvrészlet, 39 tudományos dolgozat és 69 szakcikk szerzője. Két fontos lap fűződik a nevéhez: 15 évig volt a szerkesztője a *Kertészeti Egyetem Közleményei* tudományos kiadványnak; a *Szőlőtermesztés és Borászat* intézeti szaklap szerkesztőbizottságának pedig elnöke volt 1982–1989 között, amikor a lap virágkorát élte.

Munkáját a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója (1960, 1968), a Kiváló Munkáért (1977), a Kertészeti Egyetem Jubileumi emlékérem (1978), a KISZ falusi munkájának támogatásáért emlékérem (1980), a Kocsis Pál-emlékplakett (1985), a Mathiász János-emlékérem (1986), a Mathiász János-emlékplakett (1987), a Munka Érdemrend ezüst fokozata (1989), valamint a Kosinszky Viktor-emlékérem (1994) kitüntetésekkel ismerték el.

A Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetből 1990-ben igazgatói státuszból ment nyugdíjba. Budapesten, 2009. május 8-án halt meg. Hatvanban, szüleiével és feleségével egy sírban nyugszik. Példaképe volt a szőlészeknek, kiknek megtanította, hogy miért és hogyan kell művelni a szőlőt, ismerni a fajtákat, szeretni azok gyümölcsét és borát. Példaképe az egyetemi hallgatóknak, akiket a szakma szeretetére, szorgalomra, értéket teremtő becsületes munkára és emberségre nevelt. És példaképe a munkatársainak, akikben mindig tisztelte az embertársat, kiknek körében egymással és egymásért dolgozott és alkotott, értékelve egyéniségüket és tudásukat.

Dr. Hajdu Edit